УДК 347.763:004.738.5

https://doi.org/10.68134/ah.2026-11-20.008

Гевко Богдан Романович
кандидат економічних наук, асистент кафедри автотранспорту та логістики; президент ГС «Асоціація автомобільного транспорту України», Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя; ГС «Асоціація автомобільного транспорту України»
ORCID: 0000-0003-1639-2136

ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТИЧНОГО ПЕРЕВІЗНИКА ПІД ЧАС ОНЛАЙН-ПРОДАЖУ КВИТКІВ

Анотація. У роботі запропоновано порядок перевірки фактичного перевізника під час онлайн-продажу квитків на автобусні рейси. Основна проблема полягає в тому, що сайт, який продає квиток, і підприємство, яке виконує поїздку, можуть бути різними учасниками. Пасажир повинен розуміти, хто його перевозить, а уповноважений орган — мати змогу перевірити право цього перевізника на відповідний рейс. Мета дослідження — визначити, які відомості потрібно пов'язати з кожним проданим квитком для виявлення прихованої комерційної діяльності. Розглянуто послідовність продажу, оплати та виконання поїздки, зіставлено функції продавця і перевізника. Запропоновано фіксувати назву перевізника, його реєстраційні дані, напрямок і дату рейсу, результат перевірки необхідних документів, оплату та повернення коштів. У разі заміни перевізника пасажира потрібно повідомляти, а попередні відомості — зберігати для перевірки. Пояснено, чому переказ виручки від продавця перевізнику не означає повторного продажу послуги. Запропоновані правила допомагають визначити учасників конкретної операції, проте самі по собі не доводять порушення. Практичне застосування потребує законних підстав обміну даними та перевірки на обмеженій групі рейсів. Очікуваний ефект слід оцінювати за повнотою відомостей, кількістю підтверджених порушень і витратами законних перевізників.

Ключові слова: пасажирські перевезення, детінізація, онлайн-продаж квитків, перевізник, оплата, державний контроль.

Abstract. This paper proposes a procedure for identifying the actual carrier when bus tickets are sold online. A ticket website and the company operating the journey may be different entities. Passengers should know who provides the transport service, while the competent authority should be able to verify the carrier's right to operate the relevant journey. The study aims to identify the information that should be linked to each ticket to help detect undeclared commercial activity. It examines ticket sales, payment and journey completion and compares the functions of the seller and the carrier. The proposed record includes the carrier's name and registration details, journey date and destination, document verification, payment and refunds. If the carrier changes, passengers should be informed and the previous record retained. Transferring ticket revenue from a seller to a carrier does not mean that the service has been sold twice. The proposal identifies the parties involved but does not establish an infringement by itself. Implementation requires lawful data exchange and a limited trial. Evaluation should cover information completeness, confirmed infringements and the costs imposed on compliant carriers.

Keywords: passenger transport, formalisation, online ticket sales, carrier, payment, state supervision.

Вступ

Квиток на автобус можна придбати на сайті, який сам не виконує перевезення. У такому продажу важливо встановити підприємство або підприємця, що фактично везе пасажира. Якщо в замовленні зазначено лише назву сервісу, перевірка конкретного перевізника ускладнюється. Це може створювати можливість продавати комерційні поїздки без належного розкриття їх виконавця.

Дослідження Д. Померанц [1] та Г. Клевена зі співавторами [2] пояснюють значення відомостей про господарські операції для податкового контролю. Для автобусного ринку пропонуємо застосувати цей підхід до конкретного квитка: встановлювати, хто продав послугу,

хто її виконав і як відбулася оплата. Правову основу для розгляду становлять закони про електронну комерцію [3] та автомобільний транспорт [4].

Мета і завдання

Мета — запропонувати зрозумілий порядок встановлення фактичного перевізника під час продажу квитка. Для цього визначаємо необхідні відомості про рейс, порядок їх перевірки та дії у разі заміни перевізника або скасування поїздки.

Методи

Проаналізовано функції продавця квитка і перевізника, послідовність оформлення замовлення та оплати. На цій основі сформовано авторські пропозиції. Приклад нижче є умовним; фактичний масштаб нелегальних перевезень у роботі не розраховується.

Результати та обговорення

Перша пропозиція — показувати фактичного перевізника до оплати. Поруч із ціною, датою та напрямком рейсу доцільно зазначати назву перевізника, його реєстраційні дані й контакт для звернень. Дані продавця квитка подаються окремо. Якщо рейс виконуватиме інший перевізник, потрібно оновити відомості та повідомити пасажира.

Друга пропозиція — перевіряти право виконувати саме цей рейс. Наявність ліцензії не замінює інших документів, потрібних для відповідного виду перевезення. Результат перевірки слід зберігати разом із датою. Якщо державний реєстр тимчасово недоступний, перевірку потрібно завершити пізніше або використати передбачений законний спосіб підтвердження документів. Технічний збій сам по собі не означає незаконної роботи.

Третя пропозиція — пов’язувати квиток, оплату й виконану поїздку одним номером замовлення. Умовний приклад: сайт продав квиток, утримав погоджену винагороду, а решту коштів переказав перевізнику. Це одна транспортна послуга. Для перевірки необхідно бачити первинний платіж, винагороду продавця і переказ перевізнику. Якщо поїздку скасовано, окремо фіксують повернення коштів. Оплачений квиток ще не підтверджує, що рейс відбувся.

Четверта пропозиція — перевіряти конкретні дії учасників. Сервіс може лише розміщувати оголошення, продавати квитки або сам організовувати перевезення. Ці функції слід встановлювати за договорами та фактичними діями. Виявлена розбіжність у записах є підставою для з’ясування обставин. Санкція потребує доведеного порушення, законної підстави та можливості оскарження рішення.

Для пасажира достатньо відомостей про перевізника, рейс і порядок звернення. Платіжні деталі та інші захищені відомості повинні отримувати лише особи, які мають на це право. Обмін даними має відповідати вимогам законодавства про захист персональних даних [5]. Нові обов’язки сервісів продажу та порядок доступу державних органів до інформації потребують належного правового врегулювання.

Запропонований порядок доцільно спочатку перевірити на обмеженій групі рейсів. Потрібно з’ясувати, для якої частки проданих квитків встановлено фактичного перевізника, скільки порушень підтверджено та скільки законних продажів було помилково обмежено. Окремо оцінюють час і витрати малого перевізника на виконання правил. Це дозволить перевірити користь пропозиції до її поширення на весь ринок.

Висновки

Для детінізації онлайн-продажу квитків пропонується пов’язати кожне замовлення з фактичним перевізником, необхідними документами та оплатою. Пасажир отримує зрозумілу інформацію про виконавця, а уповноважений орган — можливість перевірити конкретну

поїздку. Такий порядок може ускладнити приховування комерційних перевезень. Його результативність належить підтвердити практично; запровадження не повинне створювати необґрунтовані перешкоди для законної роботи.

Список використаних джерел

1. Pomeranz D. No Taxation without Information: Deterrence and Self-Enforcement in the Value Added Tax. American Economic Review. 2015. Vol. 105, No. 8. P. 2539–2569. DOI: 10.1257/aer.20130393
2. Kleven H. J., Kreiner C. T., Saez E. Why Can Modern Governments Tax So Much? An Agency Model of Firms as Fiscal Intermediaries. Economica. 2016. Vol. 83, No. 330. P. 219–246. DOI: 10.1111/ecca.12182
3. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19 (дата звернення: 16.11.2026)
4. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 № 2344-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14 (дата звернення: 16.11.2026)
5. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17 (дата звернення: 16.11.2026)